Pracovný list

Leto bez odpadu

Eko bingo

Čo všetko robím, aby odpad nevznikal ?

slamka	sieťka na ovocie a zeleninu	voskový obal
vlastná fľaša	zmrzlina bez odpadu	príbor/ lyžička
látková vreckovka	vlastný hrnček	Perlan/ vlastný obrúsok

Čo iné ešte robím:

Operačný program kvalita životného prostredia
Európska únia
Kohézny fond
Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
Slovenská agentúra životného prostredia
živica
nadácia ekopolis

Leto bez odpadu

látkové vrecúška

Používajme látkové vrecúška na zeleninu a ovocie

Vedeli ste že na jedného Slováka pripadá 7–8 mikroténových vrecúšok denne?! V rámci Európskej únie patríme ku krajinám s najvyššou spotrebou týchto vrecúšok (startitup.sk 2021)

Poďme to zmeniť. Používajme látkové vrecúška, do ktorých si môžeme zabaliť pečivo, ovocie a zeleninu. Látkové vrecúška si môžeme kúpiť, ale aj vyrobiť napr. zo starých záclon, či iných látok.

Čo robiť keď nemáme po ruke látkové vrecúško:

- nakúpme bez obalov (napr. banány už svoj ideálny obal majú)
- použime jedno mikroténové vrecúško opakovane

Leto bez odpadu

Vlastná fľaša

Najhraďme jednorazové plastové fľaše za znovupoužiteľné

- Každú minútu sa na svete kúpi jeden milión plastových fliaš a spotreba plastových fliaš každý rok dosiahne pol bilióna (pravda.sk, 2021). Vlastná fľaša je súčasťou takmer každej školskej tašky, prenesme si tento zvyk aj na dovolenky a všade, kde nám to umožňujú podmienky, používajme vlastné fľaše alebo termofľašky. Vyberajme si plastové fľaše bez bifenolov (BPA free), alebo zvoľme nerezové či sklenené alternatívy.

- Pokiaľ vlastnú fľašu nemáme, zvoľme zálohovanú sklenenú fľašu. Opakovane sa dá použiť 17–34 krát a patrí tak medzi najekologickejšie obaly.

OPERAČNÝ PROGRAM KVALITA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
Európska únia
Kohézny fond
MINISTERSTVO ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA SLOVENSKEJ REPUBLIKY
SLOVENSKÁ AGENTÚRA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
živica
nadácia ekopolis

Leto bez odpadu

Slamky

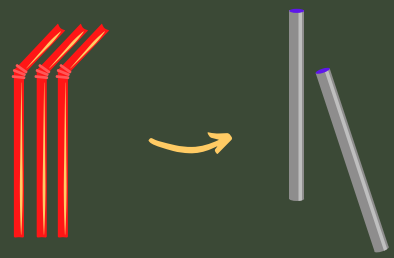

Keď slamku, tak znovupoužiteľnú

- V rámci EU sú jednorázové plastové výroby zakázané, nahradili ich papierové alebo iné kompostovateľné materiály.
- Samotná ich výroba, dovoz aj následné spracovanie však zanecháva svoju ekologickú stopu, pričom ide o predmet bez ktorého sa väčšina z nás zaobíde.
- Nahraďme preto jednorazové slamky tými znovu použiteľnými alebo ich jednoducho odmietnime.

- Inšpirujme sa nápadom urobiť zo Spišskej Novej Vsi prvé bezslamkové mesto na Slovensku. Projekt realizujú iniciatívne gymnazistky pod záštitou OZ Nespi–Spiš. Článok o tom prinášajú Mladí reportéri pre životné prostredie.

OPERAČNÝ PROGRAM KVALITA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
Európska únia
Kohézny fond
MINISTERSTVO ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA SLOVENSKEJ REPUBLIKY
SLOVENSKÁ AGENTÚRA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
živica
nadácia ekopolis

Leto bez odpadu

Zmrzlina

Radšej kornútok alebo sklenený pohár

Počas leta je asi najlákavejším osviežením práve zmrzlina. Zamysleli ste sa niekedy nad odpadom, ktorý nám prináša?

- kornútky zabalené v papieri
- jednorazové misky
- jednorazové lyžičky

Myslime na to, že najlepší odpad je ten, ktorý nevznikne a rozmýšľajme nad tým ako si osvieženie vychutnáme.

Operačný program kvalita životného prostredia
Európska únia
Kohézny fond
Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
Slovenská agentúra životného prostredia
živica
nadácia ekopolis

Leto bez odpadu

Voskový obrúsok

Vymeňme fólie za voskový obrúsok

Plastové potravinové fólie sú väčšinou ľahko recyklovateľné. Pri triedení odpadu je potrebné mastné obaly umyť aj saponátom. No pre ich jednorazovosť je potrebné ich vyžitie minimalizovať a jednou z alternatív sú práve voskové obaly. Tie sú vhodné na na balenie pečiva, ovocia, zeleniny, syrov, alebo aj spracovaných mäsových výrobkov. Surové mäso je potrebné uskladniť inak.

Na výrobu voskových obrúskov existuje množstvo návodov s rôznymi pridanými látkami ako jojobový olej, borovicová živica a iné. Ale môžete si ich vyrobiť aj z čistého včelieho vosku. Rovnako existuje množstvo výrobcov, ktorí majú vlastné pomery týchto látok v obrúsku.

OPERAČNÝ PROGRAM KVALITA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
Európska únia
Kohézny fond
MINISTERSTVO ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA SLOVENSKEJ REPUBLIKY
SLOVENSKÁ AGENTÚRA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
živica
nadácia ekopolis

Leto bez odpadu

Príbor

Pribaľme si lyžičku

S jednorazovými výrobkami sa stretneme hlavne v podobe príborov. I keď mnohé sú biologicky odbúrateľné, nie je to s nimi úplne jednoduché a mnohé z nich rozhodne nepatria do bežného domáceho kompostéra. Pokiaľ nemáme k dispozícii hnedý kôš na biologicky rozložiteľný kuchynský odpad, patrí do zmesového odpadu a putuje na skládku.

Pribaľme si preto do tašky lyžičku, alebo pri objednávaní stravy domov či do kancelárie požiadajme, aby príbor neprikladali.

Leto bez odpadu

Vreckovky

- Mnohí považujú papierové vreckovky za znak hygieny, ale vedeli ste, že môžu obsahovať rôzne sporogénne baktérie? V priebehu výroby a spracovania sa do vreckoviek môžu dostať aj chemické látky ako formaldehyd alebo antimikrobiálne látky. Spotrebiteľský test papierových vreckoviek dTest (2020) zistil, že našťastie zo žiadnej z testovaných vreckoviek sa tieto zlúčeniny pri ich používaní neuvoľňovali.
- Použité papierové vreckovky patria do kompostu alebo zmesového odpadu.
- Ak chceme odpadu predchádzať, použime látkovú vreckovku.
- Preskúmajme skrine starých rodičov a dajme šancu látkovým vreckovkám.

Leto bez odpadu

perlan/obrúsok

Kúsok perlanu alebo textilný obrúsok z mikrovlákna nahradí vlhčené obrúsky

- Väčšina vlhčených obrúskov nie je biologicky odbúrateľná a rozhodne nepatrí do toalety. Mnohé z nich sú vyrobené s prímesou plastov. Nielenže upchávajú kanalizáciu, ale v londýnskej Temži sa z týchto obrúskov vytvoril ostrov a ohrozuje tak samotný tok rieky.

- Jednoduchou náhradou môžu byť látkové obrúsky (napr. aj nastrihané obšité štvorce z trička), znovupoužiteľné bambusové utierky alebo netkaná textília zo 100 % viskózy zvaná perlan, ktorú je možné oprať a odbúrať kompostovaním. Aby bol vlhčený môžeme použiť čistú vodu alebo si vytvoriť ošetrujúcu zmes z kamilkového čaju alebo vody s dvoma lyžicami mandľového oleja (zerowasteslovakia.sk).

Leto bez odpadu

poháre a hrnčeky

Používajme znovupoužiteľné hrnčeky alebo termohrnčeky

- Jednorazové papierové poháre sú z 90–95% vyrobené z tvrdeného papiera a 5% tvorí tenká vrstva polyetylénu a sú ťažko recyklovateľné. Ekologika.sk uvádza, že len v Británii sa ročne vyhodí 2,5 milióna takýchto pohárov. Špeciálne sa recyklácii týchto pohárov v Británii venuje iba jedna firma a v rámci EÚ nie je momentálne známy iný spracovateľ – preto tieto poháre končia na skládkach.

- Nahraďme preto jednorazové poháre vlastnými hrnčekmi, ktoré si nájdu aj iné využitie (napr. na zmrzlinu alebo skladovanie drobností). Prípadne sa zapojme do iniciatív s vratnými hrnčekmi.

OPERAČNÝ PROGRAM KVALITA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
Európska únia
Kohézny fond
MINISTERSTVO ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA SLOVENSKEJ REPUBLIKY
SLOVENSKÁ AGENTÚRA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
živica
nadácia ekopolis

Zdroje informácií k téme leto bez odpadu

Eko Alarm

Vrecúška a slamky

- Mikroténové vrecúška
- Prechod na cirkulárnu ekonomiku potrebuje vzdelaných spotrebiteľov.
- Mladí reportéri pre životné prostredie – Iniciatíva za prvé bezslamkové mesto na Slovensku

Jednorázové a biologicky rozložiteľné plasty

- Jednorázové plasty dostali na Slovensku stopku
- Prechod na cirkulárnu ekonomiku potrebuje vzdelaných spotrebiteľov.
- Kam vyhodiť bioplasty?

Ako žiť bez odpadu? Viac praktických tipov nájdete tu:

- http://www.zerowasteslovakia.sk/
- Bea Johnson: Domácnosť bez odpadu
- https://nulaodpadu.sk/
- Alchýmia triedenia odpadu

Plastové fľaše a zálohovanie

- Ako sa zo špinavých plastových fliaš stanú obaly na vajíčka či vložky do topánok
- Po polroku zálohovania

Potravinové fólie, papierové vreckovky

- Alternatívy k potravinovým fóliam
- Návod: Ako si vyrobiť vlastný voskový obrúsok?
- Test papierových vreckoviek (dTest 2020)

Operačný program kvalita životného prostredia | Európska únia, Kohézny fond | Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky | Slovenská agentúra životného prostredia | živica | nadácia ekopolis

Zdroje informácii k téme leto bez odpadu

Vlhčené obrúsky

- Ostrov z vlhčených obrúskov mení tok londýnskej Temže
- Ako si vytvoriť jednorázové vlhčené obrúsky ekologickejšie
- Bambusové vlákno je unikát. Musí se ale dobře zpracovat

Papier a životné prostredie

- Dôsledky papiera na životné prostredie
- Není papír jako papír. Alternativní obaly fast–foodových řetězců jsou vysoce toxické, varuje Jan Tuna a test organizace Arnika

Znovupoužiteľné hrnčeky

- Vratné hrnčeky a obaly na jedlo: Začína sa nová éra?
- Britská spoločnosť ako prvá recykluje jednorazové poháre na kávu

Zapracovať všetky tieto kroky naraz môže byť náročné. Preto bude vhodné ak k nim budeme pristupovať jednotlivo. Hovorí sa, že ak chceme, aby sa pre nás niečo stalo zvykom, musíme to realizovať minimálne 21 dní. Tak to skúste s nami.
Je dôležité, aby sme naše správanie smerovali k predchádzaniu vzniku odpadov – nulovému odpadu.

Projekt EKOALARM je realizovaný cez Operačný program Kvalita životného prostredia a finančne podporený z Európskeho kohézneho fondu